

зон рекреації водних об'єктів», у складі цього нормативного документу за принципом «Єдиного документу» розміщено оптимальний набір санітарних та екологічних нормативних вимог до оздоровлення й масового відпочинку населення на воді з урахуванням санітарно-гігієнічних, екологічних, протиепідемічних та протипаразитарних вимог та спосіб оцінки ступеня медико-екологічної напруги в районі розташування водної рекреаційної зони як показника наявності ризику для здоров'я населення при використанні водних рекреацій [1]. На сьогодні науковцями Харківської гігієнічної школи вносяться зміни та доповнення до цього документу

Література

Литвиненко М.І. Еколого-гігієнічне обґрунтування оптимізації регіональної системи рекреаційного використання водойм //Рукопис Дис. Кандидата мед.наук: 14.02.01-Гігієна.-К., 2016.

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ УРБАНІЗАЦІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Литвинова Л.О., Гречишкіна Н.В., Артемчук Л.І., Слуту Н.Ю.

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

Урбанізаційні процеси в світі тривають: на теперішній час міське населення планети становить 57%, а за прогнозами до 2050 року може зрости до 80%. Україна належить до високо урбанізованих країн із 70% міських жителів. Протягом останніх 30 років цей показник практично не змінився на фоні природнього скорочення населення (депопуляції), при цьому чисельність міського й сільського населення зменшувалася практично однаковими темпами. Процес урбанізації України відбувається вкрай повільно і масового переселення із сільських територій до міст не спостерігається. Так із 58 українських міст із населенням понад 100 тисяч чисельність містян зросла лише в 11 містах, при цьому кількість міст зросла на 5%, а сільських населених пунктів - зменшилась лише на 1,5%. Традиційно українці їдуть у великі міста в пошуках роботи або ж для побудови кар'єри. Але попри всі переваги мегаполісів (велику різноманітність навчальних закладів та робочих місць, можливість отримати спеціалізовані послуги, у т.ч. у сфері охорони здоров'я, безліч культурно-розважальних закладів для розвитку та відпочинку) сільські жителі не поспішають перебиратися в міста на постійно, в першу чергу через велику вартість життя у містах, а також через інші вади великих міст (проблеми з житлом і транспортом, безробіття, міську злочинність, перенаселення, наростаючу екологічну кризу).

Саме надмірне скупчення населення у великих містах стало значним випробуванням під час пандемії Covid-19 і спонукало до створення умов для соціального дистанціювання за рахунок збільшення кількості парків, зон відпочинку, звільнення від транспорту частини смуг на користь пішоходних і велосипедних доріжок, розвитку відкритих майданчиків для закладів

харчування. У деяких містах карантинні обмеження щодо руху транспорту призвели до зниження шкідливих викидів у повітря на 40-45 %.

Війна спричинила не тільки значну еміграцію українців за кордон, а й масштабну міграцію в середині країни (за офіційними даними кількість таких осіб становить майже 5 млн.): із частково або повністю зруйнованих населених пунктів люди здебільшого перемістилися у великі міста України – в кожне приблизно від 50 до 250 тисяч осіб. Такий «стрибок урбанізації» став справжнім випробуванням для українських міст; довелось вирішувати безліч питань, пов'язаних із потребами зростаючого міського населення – розселення, працевлаштування, освіта, забезпечення доступності інфраструктури та базових послуг, у т.ч. медичних.

Тривалі відключення світла у містах викрили безліч нових проблем, особливо для мешканців багатопверхівок: зупинка водопостачання, опалення, ліфтів. Темрява на дорогах при напруженому міському трафіку призводила до збільшення кількості аварій. Генератори вирішили проблеми електроживлення критичних інфраструктур, проте додали шуму і шкідливих викидів у повітря.

Через різні обставини переміщені особи змінюють місце проживання, іноді по декілька разів. В перспективі дехто буде повертатися до своїх населених пунктів (за умови їх збереження чи побудови нових і розмінування територій), дехто приживеться на новому місті. Можливо, війна прискорить зростання міст у західних областях, які до 2022 року були відносно менш урбанізованими.

Системі охорони здоров'я у вирі цих величезних міграцій населення потрібно зберегти доступність медичних послуг для кожного жителя України, особливо для внутрішньо переміщених осіб, які пережили стреси та поневір'яння; не ускладнювати зайвою бюрократією і без того їх нелегке життя.

Великим і маленьким містам України доведеться витримати величезне перенавантаження усіх систем в умовах воєнних загроз та фінансових труднощів, щоби врешті решт позитивні сторони урбанізації переважили негативні.

РОЛЬ ІНІЦІАТИВ «ЗДОРОВИХ УНІВЕРСИТЕТІВ» В АКТИВІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Лотоцька Леся Богданівна

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Визнання впливу детермінант здоров'я на якість життя суспільства загалом та молоді зокрема спонукало до виникнення та розвитку таких стратегій як здорові університети. Цілі міжнародного руху здорових університетів, сформульовані у Okanagan Charter (2015), передбачають створення здорового, сприятливого та сталого середовища для навчання, роботи, життя студентів; підвищення профілю здоров'я, дослідження та обмін знаннями у цьому напрямку; підтримку зв'язку і сприяння здоров'ю, благополуччю та стабільності ширшої спільноти.

Історично склалося так, що вищі навчальні заклади слугували місцем для реалізації окремих проєктів і заходів з багатьох актуальних проблем, таких як